

Čís. 8313.

Ručení za škodu provozem silostrojů (zákon ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák.).

Skutečné odnětí moci nad autem přesunuje zodpovědnost na toho, kdo má možnost autem vládnouti, ovšem jen, stalo-li se odnětí této moci činem přičícím se objektivnímu právu; nestačí porušení zvláštních ustanovení smluvních, upravujících právní poměr mezi stranami.

(Rozh. ze dne 20. září 1928, Rv I 24/28.)

B. vypůjčil si od W-a v D. automobil, an prý ho potřebuje ke služební cestě do K., sjednal si šoféra, avšak nevrátil se z K. zpět do D., nýbrž jel do města H. a teprve v noci vracel se zpět. Na této cestě přejelo neosvětlené auto žalobce, jenž utrpěl těžké zranění. Žalobě o náhradu škody proti W-ovi, B-ovi a šoferovi vyhověl procesní soud prvního stolice ohledně šoféra a B-a, žalobu proti W-ovi zamítl. Odvolací soud nevyhověl ani odvolání žalobce ani odvolání B-a. Důvody: K odvolání žalovaného B-a. Ze zjištění prvního soudu, jež stala se bezvadně, a jež proto přijal i soud odvolací za základ svého rozhodnutí, vyplývá, že auto bylo půjčeno žalovanému Josefu B-ovi jako staviteli vodovodu v cukrovaru v D., jehož největším podílníkem byl žalovaný Karel W., zřizenci tohoto za účelem dohledu stavebního, že cesta ta byla služební, a že měl řidič auta, jehož si žalovaný B. sám opatřil, nařízeno z K. vrátiti se domů, že však B. po vyřízení své služební věci nařídil o své újmě řidiči auta nejet hned domů, nýbrž do H., a že když řidič tomu odporoval, prohlásil, že ho tam musí dovésti na jeho zodpovídání a že jen proto řidič uposlechl a do H. jel. Že úraz žalobcův stal se právě v noci na zpáteční cestě z H. domů, není mezi stranami sporno. Stal se tedy úraz, jak správně uvedl první soud, v době, kdy automobil protiprávní událostí odňat byl disposici vlastníka žalovaným B-em, který si disposici autem tím osobil, a ručí proto za škodu úrazem žalobcovým vzešlou (§ 1 (4) aut. zák.). Že auto vykazovalo světelné poruchy, o kterých nevěděl, nemůže ho ručební povinnosti zbaviti. K odvolání žalobce: Jak již při odvolání žalovaného Josefa B-a bylo uvedeno, vychází z bezvadných zjištění prvního soudu, že auto zapůjčeno bylo B-em zřizenci majitele auta ke služební cestě do K. a k žádné další jízdě. To plyne jasně z příkazu správce B. řidiči auta, že má stavitele B-a dovézt jen do K-a kdyby se tam po případě mimo služební výkon zdržel, by na něho nečekal a auto ihned vrátil. Jestliže se však B. po vyřízení věci z K. do D. nevrátil, nýbrž nařídil řidiči auta, by ho dovezl do H. a, když tento namítal, že měl poručeno dovésti ho jenom do K., prohlásil k němu, že ho musí dovézt na jeho zodpovídání, kam bude chtít, čehož pak řidič uposlechl a ho do H. zavezl, odňal tím B. protiprávní událostí automobil disposici vlastníka, poněvadž ho užil protiprávně k cestě do H-a a zpět a osobil si s autem disposici a převzal

ručení za možné nehody při této jízdě do H. a zpět. Právem má proto prvý soud za to, že prvžalovaný Karel W. za škodu na této cestě autem způsobenou nezodpovídá (§ 1 (4) aut. zák.).

Nejvyšší soud 1. vyhověl dovolání žalobce a uznal podle žaloby i proti Karlu W-ovi, 2. k dovolání Josefa B-a zrušil rozsudky obou nižších soudů, pokud se týkaly tohoto žalovaného, a vrátil věc soudu první stolice, by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

K d o v o l á n í ž a l o b c o v u: Oprávněno jest žalobcovo dovolání, pokud napadenému rozsudku vytýká nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čis. 4 c. ř. s.) v otázce, zda byl automobil, jehož vlastníkem jest žalovaný Karel W., v době, kdy se přihodil žalobcův úraz, odňat protiprávní událostí vlastníkově disposici. K právnímu posouzení věci postačí v té příčině zjištění odvolacího soudu, že auto bylo spolužalovanému Josefu B-ovi jako staviteli vodovodu v cukrovaru, jehož největším podílníkem byl žalovaný Karel W., půjčeno správou velkostatku žalovaného Karla W-a v D., správcem B-em a důchodním S-em, k jízdě za účelem stavebního dozoru v K., kde se stavěl vodovod, že bylo řidiči auta Jaroslavu K-ovi, jehož si Josef B. sám opatřil, nařizeno, aby se s autem vrátil z K. domů, že však B. po vyřízení své služební věci nařídil o své újmě řidiči auta, by nejel hned domů, nýbrž aby ho dovezl do H., že, když řidič tomu odporoval, B. prohlásil, že ho tam musí dovézt na jeho zodpovídání, že řidič jen proto uposlechl, a jel do H. a že se žalobcův úraz stal v noci právě na zpáteční cestě z H. do D. Z toho především plyne, že auto bylo správou velkostatku žalovanému B-ovi jen půjčeno na jízdu způsobem zcela řádným a zákonným, neboť Pavel B., hospodářský správce velkostatku žalovaného Karla W-a, a Karel S., důchodní velkostatku, byli již mocí svých úřadů jako zástupci Karla W-a spravující jeho velkostatek i beze zvláštního zmocnění oprávněni zapůjčiti B-ovi auto k služební cestě do K., zejména když bylo, jak zjištěno, ujednáno, že velkostatek bude dodávati pro cukrovar potřebné povozy. Již soud první stolice neměl pochybností, že by žalovaný W. jako vlastník auta ručil podle zákona automobilového ze dne 9. srpna 1908, čis. 162 ř. zák., kdyby se byl přihodil úraz na služební cestě žalovaného B. do K. a zpět. Avšak tento soud a s ním i odvolací soud mají mylně za to, že B. odňal auto bezprávným jednáním vlastníkově disposici tím, že vyřídív svou služební věc v K. dal řidiči auta o své újmě rozkaz, by ho dovezl ještě do H. Tím překročil B. zajisté meze dovolení, daného mu správou velkostatku, leč, pokud trval poměr mezi ním a vlastníkem auta, pokud se týče správou velkostatku, vzniklý půjčením auta, nelze co do dispozice s autem činiti rozdíl mezi cestou služební a další cestou do H., kterou nařídil B. sám o své újmě. Třebaže správce B. a důchodní S. půjčili B-ovi auto jen k jízdě služební a dali řidiči auta rozkaz, by B-a dovezl jenom do K., a, kdyby se tam mimo služební výkon zdržel, by

na něj nečekal a auto ihned vrátil, zůstalo auto stále jen půjčeným a proto v dispozici vlastníkovi i tehdy, když řidič jel s autem na naléhání žalovaného B-a ještě jinam a vrátil auto o několik hodin později. Nejde tedy o překročení daného dovolení takovým způsobem a v takovém rozsahu, že by bylo lze říci, že B., zasáhnuv svémocným a protiprávním jednáním do práv vlastníka auta, odňal auto jeho moci. Jenom skutečné odnětí moci nad autem přenáší podle § 1 (4) aut. zák. odpovědnost na toho, kdo má možnost autem vládnouti, ovšem jen, stalo-li se odnětí této moci bezprávným činem, tedy činem přičícím se objektivnímu právu, předpisům obecného právního řádu; nestačí porušení zvláštních ustanovení smluvních, upravujících právní poměr mezi stranami, v souzeném případě mezi Karlem W-em, pokud se týče správou jeho velkostatku, a mezi Josefem B-em. B., třebaže jednal bezprávně a protismylně proti správě velkostatku, nedopustil se však objektivního bezprávního činu, jímž auto odňal vlastníkovi dispozici, zneužil jen daného mu dovolení, za což je arci vlastníku odpověděn, což však vlastníka nezavazuje ručení podle § 1 (4) aut. zák. (srov. též rozh. čís. 2035, 3561, 5404 sb. n. s.). Že ostatně byl žalovaný B. člověkem tak spolehlivým, by se nebylo báti zneužití půjčeného mu auta, žalovaný W. ani netvrdí a z výpovědi svědka B-a vyplývá spíše opak. Z uvedeného plyne, že žalovaný Karel W. ručí za škodu způsobenou jeho autem podle § 1 aut. zák., rukou společnou a nedílnou s řidičem Jaroslavem K-em, jehož povinnost k náhradě škody byla již právoplatně vyslovena prvním soudem.

K dovolání žalovaného Josefa B-a. Podle toho, co uvedeno při vyřízení žalobcova dovolání, neručí ovšem spolužalovaný Josef B. za úraz podle zákona automobilového, takže rozsudky nižších soudů, opírající jeho ručení jen o § 1 (4) aut. zák., nemohou obstáti. Žalobce uplatňoval však proti tomuto žalovanému žalobní nárok také podle občanského zákona, tvrdě, že žalovaný B., dav řidiči auta rozkaz k jízdě do H., prohlásil, že se to děje na jeho odpovědnost, a že dal na zpáteční cestě z H. rozkaz ku rychlé jízdě. Prvý důvod arci nestačí, by založil ručení žalovaného za úraz, který se přihodil při jízdě jím nařízené. Závažným je však druhý uplatňovaný důvod, tvrzení, že žalovaný zavinil neb aspoň spoluzavinil žalobcův úraz tím, že dal na zpáteční jízdě řidiči auta Jaroslavu K-ovi rozkaz k rychlé jízdě. Uvažuje o vině řidičově zjistil první soud podle trestního rozsudku krajského soudu v H. ze dne 18. února 1926, jímž byl řidič Jaroslav K. uznán vinným přečinem proti bezpečnosti života podle §§ 335, 337 tr. zák. a jímž je civilní soud podle § 268 c. ř. s. vázán, že přímou příčinou žalobcova úrazu byla rychlá a neopatrná jízda automobilu nedostatečně osvětleného za mlhavé noci při projíždění obcí, tudíž za okolností zvláště nebezpečných. Z rozhodovacích důvodů trestního rozsudku je patrné, že auto jelo tehdy rychlostí 50 až 60 km, což spolu s nedostatečným osvětlením auta mělo za následek, že K. spatřil žalobce s koňmi teprve, když se objevil těsně před autem a proto na něj a na koně narazil, aniž mohl včas uhnouti. Dal-li tedy žalovaný B. za těchto zvláště nebezpečných okolností řidiči auta skutečně, jak žalobce tvrdil, rozkaz k rychlé jízdě, spočívalo by v tom

jeho zavinění, pokud se týče spoluzavinění, za které by ručil podle občanského zákona (§ 1295, pokud se týče §§ 1301 a 1302 obč. zák.). Nižší soudy se svého právního hlediska tuto otázku neřešily, ba první soud prohlásil okolnost, zda dal B. řidiči auta rozkaz k rychlé jízdě, za nerozhodnou. Bylo proto vyhověti i dovolání žalovaného Josefa B-a, a ježto zmíněná závažná okolnost nebyla nižšími soudy zjištěna, rozhodnouti podle § 510 c. ř. s. tak, jak shora uvedeno.

Čís. 8314.

Bylo-li zasnoubení zrušeno snoubencovou smrtí, nemá druhý snoubenec proti pozůstalosti zesnulého snoubence nároku na náhradu škody, ať zemřelý si smrt zavinil nebo nezavinil.

(Rozh. ze dne 20. září 1928, Rv I 221/28.)

Žalobkyně domáhala se náhrady škody podle § 46 obč. zák. na pozůstalosti po svém snoubenci. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Podle § 46 obč. zák. má strana, odstoupí-li druhá strana od zasnoubení bez závažné příčiny, nárok na náhradu škody, kterou utrpěla tímto odstoupením. Nárok na náhradu přísluší tedy za ostatních předpokladů v § 46 obč. zák. uvedených, jen když zasnoubení bylo zrušeno odstoupením jednoho ze snoubenců, nikoliv však, když bylo zrušeno způsobem jiným. Odstoupením jest projev vůle, učiněný výslovně nebo mlčky stranou ke straně druhé, že zasnoubení zrušuje. Smrtí jednoho ze snoubenců se zasnoubení sice též ruší, avšak smrt není odstoupením od zasnoubení, nýbrž skutečností, která sama o sobě zasnoubení ruší. Bylo-li zasnoubení zrušeno smrtí, nemůže snoubenci na živě zůstalému proti snoubenci zemřelému, pokud se týče jeho pozůstalosti vzniknouti nárok na náhradu škody podle § 46 obč. zák., ať zemřelý svou smrt zavinil, čili nic.

Čís. 8315.

Není třeba, by se druhá strana výslovně zřekla ústního odvolacího líčení (§ 492 c. ř. s.), stačí, že na něm netrvala.

Zřeknutí se ústního odvolacího líčení platí pro celé odvolací řízení, nejen pro první rozhodnutí odvolacího soudu, nýbrž i pro každé další, k němuž došlo po zrušení předchozího.

(Rozh. ze dne 20. září 1928, Rv II 15/28.)